

ภาพสะท้อนปัญหาสังคมที่เกิดจากอำนาจรัฐในเพลงแร็ป: จากศิลปินอเมริกันสู่ศิลปินไทย
A reflection on the social problems arising from state power in rap music:
From American artists to Thai artists

อธิภัทร เอิบกมล^{1*} และพัชลินจ์ จินนุ่น²

Atipat Erb-Kamon^{1*} and Phatchalin Jeennoon²

¹ นักศึกษาปริญญาโท, สาขาวิชาภาษาไทย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹ Graduate Student, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาภาษาไทย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยทักษิณ

² Assistant Professor, Ph.D., Department of Thai language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University.

*Corresponding author, E-mail: atipat119966@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนปัญหาสังคมที่เกิดจากอำนาจรัฐในตัวของเพลงแร็ประหว่างศิลปินอเมริกันกับศิลปินไทย ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมเพลงแร็ปของศิลปินไทยได้รับอิทธิพลโดยตรงจากศิลปินอเมริกันในด้านการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับรัฐ โดยมีการนำเสนอเนื้อหา 3 ประการ ดังนี้ 1) เนื้อหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ 2) เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม และ 3) เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาสิทธิเสรีภาพ ทั้งศิลปินอเมริกาและศิลปินไทยเน้นการถ่ายทอดวิถีชีวิตของคนในสังคมให้ผู้ฟังได้รับรู้ถึงปัญหาเพื่อเป็นการบอกกล่าวกับรัฐทางอ้อมให้แก้ไขและเน้นการวิพากษ์วิจารณ์รัฐโดยตรงเพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่รัฐต้องแก้ไขเช่นเดียวกัน โดยเนื้อหาในวรรณกรรมเพลงแร็ปไม่ได้มีความแตกต่างไปจากเพลงเพื่อชีวิตที่ส่วนหนึ่งทำหน้าที่รับใช้ประชาชนและสังคม ทว่ามีการใช้ถ้อยคำตรงไปตรงมาและรุนแรงกว่าเพลงเพื่อชีวิต ซึ่งการสะท้อนปัญหาสังคมที่เกิดจากอำนาจรัฐในประเด็นต่าง ๆ เป็นการนำเสนอผ่านมุมมองของศิลปินเพลงแร็ปเท่านั้น

คำสำคัญ: รัฐ, ภาพสะท้อน, เพลงแร็ป

Abstract

This article aims to study the reflection on social problems arising from state power in the texts of rap music between American and Thai artists. The results of the study showed that The rap literature of Thai artists is directly influenced by American artists in terms of presenting state-related content. There are three ways to deliver content as following 1) The use of the police power, 2) inequality in society, and 3) the right to freedom. American and Thai artists emphasize the way of life of the people in society so that the listeners are aware of the problem in order to indirectly notify the state to fix it and Focus directly criticized the state government to understand the problems that must be solved as well. The content of rap music is not different from folk music in which part of the service of the people and society. But the wording is straightforward and intense than folk music. The reflection on social problems arising from state power in various issues is presented only through the perspective of rap artists.

Keywords: State, Reflection, Rap songs

บทนำ

ฮิปฮอป (Hip Hop) เป็นรูปแบบของวัฒนธรรมข้างถนนของชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกัน เริ่มมีครั้งแรกในเมืองนิวยอร์ก (New York) ในต้นทศวรรษที่ 1970 ซึ่งต่อมาได้แพร่ขยายไปในกลุ่มสังคมวัยรุ่นทั่วทั้งประเทศสหรัฐอเมริกา โดยวัฒนธรรมฮิปฮอปเกิดขึ้นได้ต้องมีปัจจัย 4 อย่าง คือ 1) กราฟฟิตี (Graffiti) เป็นการเพนท์หรือพ่นกำแพง ความหมายเพื่อเชื้อเชิญแขกหรือผู้หญิงในละแวกนั้นว่างานปาร์ตี้จะจัดขึ้นที่ไหนเมื่อไร 2) ดีเจ (Disc Jockey) เป็นผู้ทำหน้าที่เปิดแผ่นเพลง ซึ่งเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในงานปาร์ตี้ 3) บี-บอย (Break Boy) เป็นกลุ่มคนที่มาเต้นในช่วงระหว่างที่ดีเจกำลังเตรียมแผ่นเพลงเพื่อเป็นการคั่นเวลา และ 4) เอ็มซี (Master of Ceremonies, Mic Controller) หลังจากที่ดีเจจัดเตรียมแผ่นเพลงเพื่อเปิดในงานปาร์ตี้เรียบร้อยแล้ว เอ็มซีจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินงานและงานปาร์ตี้ก็ได้เริ่มขึ้นโดยเพลงแร็ปมีต้นกำเนิดมาจากการทำหน้าที่ในงานปาร์ตี้ของเอ็มซีและได้พัฒนามาเป็นเพลงแร็ปสมัยใหม่ในปัจจุบัน กล่าวคือ ในขณะที่เอ็มซีกำลังดำเนินหน้าที่ ดีเจก็จะเปิดแผ่นเพลงอยู่ด้วยเช่นกัน จึงทำให้การพูดของเอ็มซีจำเป็นต้องมีลักษณะเป็นจังหวะจะโคนเพื่อสอดประสานไปกับท่วงทำนองดนตรีที่กำลังเปิดอยู่ ซึ่งการกระทำดังกล่าวของเอ็มซีได้กลายมาเป็นต้นแบบของการแร็ปการแร็ปมีลักษณะการร้องคล้ายกลอนหรือบทพูดประกอบใส่กับดนตรีที่ลงจังหวะ โดยเนื้อหามีความหมายและมีความคล้องจองกัน รวมทั้งเน้นที่การกำกับจังหวะ โดยใช้จังหวะกลองอิเล็กทรอนิกส์และนักร้องเพลงแร็ปมักได้รับการขนานนามว่า “แร็ปเปอร์” (Rapper) (วรางคณา ปัญญาณี, 2561 : 100) ภาษาที่ใช้ในเพลงแร็ปเป็นภาษาสแลงของคน

ผิวดำ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการระบายความอัดอั้นของวัยรุ่นในแหล่งเสื่อมโทรม ประท้วงสังคม แสดงความก้าวร้าว ต่อต้าน บางเพลงมีความหยาบคายเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนใจ เพลงแร็ปมีจุดเด่นที่จังหวะและเนื้อหาที่ไม่เน้นเสียงประสานและทำนองที่ไพเราะ โดยเสียงกลองจะสร้างขึ้นด้วยปากและมือ บางครั้งก็ใช้เครื่องทำจังหวะ(Rhythm Box) ที่มีเสียงไม่เหมือนกลองจริง ๆ ภาษาที่ใช้ก็เป็นภาษาเฉพาะกลุ่มของคนผิวดำ (พงศธร วงศ์เกียรติขจร, 2535 : 31)

ในประเทศไทยเพลงแร็ปเริ่มต้นได้รับความนิยมในวงการเพลงไทยจากกลุ่มวัยรุ่นไทยกลุ่มเล็ก ๆ ที่ชื่นชอบเพลงแร็ปของศิลปินอเมริกา โดยเฉพาะในช่วงยุค 90s ซึ่งถือว่าการเริ่มต้นยุครุ่งเรืองของเพลงแร็ปในตลาดเพลงไทย และพัฒนาขยายกลุ่มต่อมาตามยุคสมัย เส้นผ่าของเพลงแร็ปที่สำคัญ คือ การมีรากฐานมาจากการเล่าเรื่องปัญหาของชีวิต สังคม ความรุนแรง ยาเสพติด และความไม่ยุติธรรม การฟังเพลงแร็ปจึงเสมือนการที่ได้พูดได้ฟังสิ่งที่เป็นจริง โดยใช้เสียงเพลงปลดปล่อยตัวเองออกมาจากสังคมที่เราถูกปิดกั้น และนี่จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เพลงแร็ปได้รับความนิยมมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในประเทศไทย (กฤษฎี เลกะกุล, 2561 : 14-19)

เพลงแร็ปมีบริบทที่เกี่ยวข้องกับรัฐ เนื่องจากเป็นวรรณกรรมเพลงที่ปรากฏการวิพากษ์วิจารณ์สังคมหลากหลายแง่มุมมาตั้งแต่อดีตจากจุดกำเนิดในประเทศสหรัฐอเมริกา จนถึงปัจจุบันที่วรรณกรรมเพลงแร็ปได้กลายเป็นวัฒนธรรมสมัยนิยมกระแสหลักและแพร่หลายไปทั่วทั้งโลกก็ยังปรากฏการวิพากษ์วิจารณ์สังคมอย่างต่อเนื่อง เช่น การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ ค่านิยม วิถีชีวิตความเป็นผู้คน เป็นต้น รวมไปถึงประเทศไทยที่มีศิลปินไทยได้รับอิทธิพล แนวคิดและทัศนคติมาจากศิลปินอเมริกาเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบภาพสะท้อนปัญหาสังคมที่เกิดจากอำนาจรัฐผ่านเนื้อหารวรรณกรรมเพลงแร็ปของศิลปินอเมริกาและศิลปินไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาพสะท้อนปัญหาสังคมที่เกิดจากอำนาจรัฐผ่านเนื้อหารวรรณกรรมเพลงแร็ปของศิลปินอเมริกันและศิลปินไทย

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับวรรณกรรมกับสังคม

วรรณกรรมเป็นงานสร้างสรรค์ของมนุษย์จึงมีความสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งปวงที่ผู้สร้างสรรค์วรรณกรรมเกี่ยวพันอยู่ เนื่องจากสิ่งแวดล้อมย่อมมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ ซึ่งนำมาแสดงออกบางส่วนในวรรณกรรม จึงกล่าวได้ว่า วรรณกรรมทุกเรื่องเป็นงานที่ได้รับอิทธิพลของเงื่อนไขและปัจจัยต่าง ๆ ของสังคม ทั้งรูปแบบและเนื้อหาของวรรณกรรมย่อมผูกพันอยู่กับสังคมเป็นปัจจัยเอื้อแก่กันและกัน(สมพร มั่นตะสูตร, 2524)

ตรีศิลป์ บุญขจร (2523) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของวรรณกรรมกับสังคมไว้ว่า “วรรณกรรมย่อมสัมพันธ์กับสังคม วรรณกรรมสะท้อนประสบการณ์ชีวิตในยุคนั้นไม่ว่านักเขียนจะตั้งใจสะท้อนสังคมหรือไม่ก็ตาม” ความสัมพันธ์ของวรรณกรรมกับสังคมอาจเป็นได้ 4 ลักษณะ ซึ่งสรุปได้ ดังนี้ 1) วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม แต่มิใช่การสะท้อนอย่างบันทึกเหตุการณ์ในทำนองเอกสารทางประวัติศาสตร์ แต่เป็นภาพสะท้อนเหตุการณ์ส่วนหนึ่งซึ่งเป็นประสบการณ์ของผู้เขียนที่ไปปรากฏในวรรณกรรม 2) สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม วรรณกรรมจึงมีความเป็นจริงทางสังคมสอดแทรกอยู่เสมอ วรรณกรรมบางเรื่องอาจสะท้อนให้เห็นถึงอุดมการณ์ทางสังคมหรืออุดมการณ์ทางการเมืองก็ได้ 3) สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือต่อนักเขียน เนื่องจากนักเขียนอยู่ในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา ปรัชญา และการเมือง นอกจากนี้สภาพเศรษฐกิจและการเมืองยังสามารถกำหนดแนวโน้มของวรรณกรรมได้เช่นกัน กล่าวคือ นักเขียนอาจต้องเขียนตามใจผู้อ่านหรือตามใจเจ้าของสำนักพิมพ์และ 4) วรรณกรรมหรือนักเขียนมีอิทธิพลต่อสังคม นักเขียนนอกจากจะเป็นผู้มีพรสวรรค์ในการสร้างสรรค์วรรณกรรมและโน้มน้าวจิตใจผู้อ่านแล้วยังเป็นผู้มีทัศนะกว้างไกลกว่าคนธรรมดา นักเขียนสามารถเข้าใจโลกและมองสภาพความเป็นจริงได้ลุ่มลึกกว่าคนทั่วไป ภาพที่สะท้อนออกมาจากวรรณกรรม จึงมีมากกว่าความจริงที่ผ่านการกลั่นกรอง อิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อสังคมอาจเป็นไปได้ทั้งในด้านอิทธิพลนอก เช่น การแต่งกายหรือการกระทำบางอย่างในวรรณกรรม และอิทธิพลภายใน คือ อิทธิพลทางความคิด การสร้างค่านิยม รวมทั้งความรู้สึคนักคิดนักเขียนจึงมีบทบาทในฐานะผู้นำแนวคิดของสังคมและผู้นำทางวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างยิ่ง

แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตย

“รัฐ”(State) หมายถึง กลุ่มคนที่รวมกันอยู่ในดินแดนอันมีอาณาเขตแน่นอน และมีรัฐบาลซึ่งมีอำนาจอธิปไตย หรืออำนาจอสูงสุดในการดำเนินกิจการภายในและภายนอกของรัฐโดยอิสระ ดังนั้น รัฐจึงเป็นสังคมที่มีการจัดองค์กรทางการเมืองแตกต่างจากการรวมตัวกัน เป็นสังคมแบบธรรมดา ๆ ความหมายของรัฐเน้นในเรื่องการเมืองคือ มีการจัดองค์กรในรูปแบบที่ว่า มีคนจำนวนหนึ่งเป็นผู้ปกครองมีอำนาจเหนือกลุ่มคนทั้งหมด อำนาจของผู้ปกครองนี้อาจได้มาด้วยการใช้กำลังหรือความยินยอมมอบให้ หรือการยอมรับของคนที่อยู่ในสังคมนั้นทางใดทางหนึ่งก็ได้ (ศุภกร สักลอม, ม.ป.ป.)

ในทฤษฎีการเกิดรัฐสมัยโบราณ รัฐเกิดจากการพ่วงระหว่างชนเผ่าสองชนเผ่า ผู้ที่มีความสามารถในการรบกลายเป็นผู้พิชิตและยึดครองดินแดน ในขณะที่ผู้แพ้ต้องถูกจับมาเป็นทาสหรือเชลยศึก (จิตร ภูมิศักดิ์, 2550) นอกจากนี้ รัฐทุกรัฐในประวัติศาสตร์เป็นระเบียบการปกครองของผู้ที่เหนือกว่าที่มีต่อผู้ที่ด้อยกว่า มีพื้นฐานของความแตกต่างกันอยู่ที่สถาปนาบรรดาศักดิ์ หรือไม่ก็การถือครองทรัพย์สินของผู้ชนะที่มีต่อผู้ที่พ่ายแพ้สงคราม และมีวัตถุประสงค์ คือ การควบคุมกลุ่มผู้แพ้ไม่ให้ก่อการกบฏภายในและเพื่อป้องกันการรุกรานจากภายนอก รัฐมีวัตถุประสงค์หลักในการที่ผู้ชนะ ใช้อำนาจ กดขี่หรือหาวิธีการควบคุมต่อผู้แพ้ ความเป็นมาของรัฐจึงเกิดจากกิจกรรมหลักของมนุษย์ 2 ประการ คือ หนึ่ง ใช้แรงงานของตนลงไปเพื่อให้มีกินมีใช้อย่างหนึ่งโดยการทำงาน ซึ่งเป็นวิธีการทางเศรษฐกิจของการดำรงชีวิตในสังคม

และสอง คือ การบังคับคนอื่นเพื่อเอาของ ๆ คนอื่นมาเป็นของตน (ชโยนันต์ สมุทวณิช, 2530)

การเกิดขึ้นของรัฐสมัยใหม่ (Modern State) ในทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ได้ถือเอาปรากฏการณ์การต่อสู้เพื่อปลดปล่อยรัฐออกจากพันธนาการของศาสนจักรในยุโรป ในคริสต์ศตวรรษ ที่ 17 หรือรู้จักกันในนาม สนธิสัญญาสันติภาพเวสฟาเลีย ในปี 1648 (สมเกียรติ วันทะนะ, 2555) ก่อนที่สังคมการเมืองโลกจะมี รัฐสมัยใหม่ (Modern State) อย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ชุมชนทางการเมืองโลกปรากฏอยู่ในรูปของ จักรวรรดิ (Empire) ลัทธิฟิวดัล (Feudalism) ชุมชนการเมืองฐานันดร (polity of estates) และรัฐสมบูรณาญาสิทธิ (Absolutist States) ตามลำดับ (สมเกียรติ วันทะนะ, 2551) โดยรัฐในความหมายในทาง รัฐศาสตร์ มีองค์ประกอบใหญ่ 4 ประการคือ ดินแดนที่แน่นอน ประชากร รัฐบาล(ผู้ปกครอง) และอำนาจอธิปไตย(อำนาจบังคับโดยผู้ปกครองเหนือประชาชนและดินแดน) ที่มีความสำคัญยิ่งโดยที่อำนาจอธิปไตย ถูกกำกับด้วยเส้นเขตแดนหรือพื้นที่ (สุรชาติ บำรุงสุข, 2553)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาภาพสะท้อนปัญหาสังคมที่เกิดจากอำนาจรัฐใน ตัวบทเพลงแร็ประหว่างศิลปินอเมริกันและศิลปินไทย มีวิธีดำเนินการวิจัยผ่านกระบวนการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสิ้น 4 ขั้นตอนดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การสำรวจและการเลือกแหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยเริ่มสำรวจแหล่งข้อมูลเบื้องต้นจากวรรณกรรมเพลงแร็ปตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523จนถึง ปี พ.ศ. 2563 เนื่องจากช่วงระยะเวลาดังกล่าวเพลงแร็ปเริ่มต้นได้รับความนิยมเป็นครั้งแรกและได้รับความนิยม เรื่อยมาจนกลายเป็นวัฒนธรรมสมัยนิยมกระแสหลักของกลุ่มวัยรุ่นในประเทศสหรัฐอเมริกา รวมไปถึง ประเทศในปัจจุบันโดยผู้วิจัยได้สำรวจและเลือกแหล่งข้อมูลเพลงแร็ปจากเพลงแร็ปที่เผยแพร่ผ่านช่องทาง ของสื่อออนไลน์และสตรีมมิ่ง (Streaming) ต่าง ๆ ที่เป็นที่ยอมรับในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย

2. การสำรวจและการศึกษาเอกสารรวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่ทำให้ความรู้พื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเพลง ควบคู่ไปกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีเรื่องรัฐและอำนาจรัฐเพื่อนำมาใช้เป็นองค์ ความรู้ในการวิเคราะห์ภาพสะท้อนปัญหาสังคมที่เกิดจากอำนาจรัฐในตัวบทเพลงแร็ประหว่างศิลปิน อเมริกันและศิลปินไทย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีข้อมูลวรรณกรรมเพลงแร็ป ตั้งแต่ พ.ศ. 2523 จนถึง พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นกลุ่มข้อมูลหลักสำหรับการศึกษาเพื่อนำมาวิเคราะห์ภาพ สะท้อนปัญหาสังคมที่เกิดจากอำนาจรัฐในตัวบทเพลงแร็ปตามขอบเขตที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยยังศึกษา หาความรู้เพิ่มเติมจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและสอบถามผู้ที่มีประสบการณ์ความรู้ในแวดวงศิลปินเพลงแร็ป ในประเทศไทยเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น

5. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาระบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยผู้วิจัยได้แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็นได้แก่ 1) เนื้อหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ 2) เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม และ 3) เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาสิทธิเสรีภาพ จากนั้นจึงสรุปผลการศึกษาค้นคว้าทั้งหมด แล้วอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัย

เพลงแร็ปมีต้นกำเนิดมาจากชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกัน ในอดีตชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันโดยส่วนมากนั้นถูกจัดวางให้เป็นพลเมืองชั้นรองของประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากปัญหาเรื่องการเหยียดสีผิวที่ฝังรากลึกมาอย่างยาวนาน แม้กระทั่งในปัจจุบันปัญหาดังกล่าวก็ยังปรากฏให้เห็นอยู่เสมอด้วยเหตุนี้ จึงทำให้มีชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันมากมายแสดงความไม่พอใจต่อปัญหาดังกล่าว และออกมาเรียกร้องผ่านการกระทำรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเพลงแร็ปเป็นอีกหนึ่งวิธีการเรียกร้องของชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกัน สารสำคัญของเพลงเรียกร้องจะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ ที่รัฐไม่ได้ให้ความสำคัญ ซึ่งเป็นปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นกับชาวอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันโดยเฉพาะ เช่น ปัญหาการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม และปัญหาสิทธิเสรีภาพ เป็นต้น

1. เพลงแร็ปกับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

อำนาจอธิปไตยเป็นส่วนประกอบสำคัญของรัฐ และอำนาจอธิปไตยที่เป็นเครื่องมือในการจัดการที่มักใช้อ้างถึงเสมอก็คือ “กฎหมาย” สังคมที่จะเป็นรัฐโดยสมบูรณ์ได้ต้องมีอำนาจอธิปไตย กล่าวคือ มีอำนาจเด็ดขาดและเต็มทีที่จะบัญญัติ บังคับ และตัดสินคดีความตามกฎหมายให้ประชาชนของรัฐของตน และสามารถที่จะดำเนินกิจการภายในหรือภายนอกประเทศโดยอิสระ ไม่ถูกควบคุมหรือบงการโดยรัฐอื่น

อาชีพตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้นอำนาจของตำรวจเป็นผลสืบเนื่องมาจากอำนาจอธิปไตยของรัฐโดยกฎหมายเป็นเครื่องมือในการจัดการความไม่สงบเรียบร้อยของประชาชนภายในรัฐ ตำรวจจึงมีอิทธิพลในการจัดการควบคุมความประพฤติของประชาชนที่เห็นว่า เป็นภัยต่อสวัสดิภาพของรัฐหรือสวัสดิภาพของประชาชนภายในรัฐ อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีได้ปรากฏการใช้อำนาจหน้าที่เกินความจำเป็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แม้ในบางกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจอาจปฏิบัติตามตัวบทกฎหมาย แต่หากประชาชนมีความคิดเห็นว่า เป็นทำลายสวัสดิภาพของประชาชน ก็สามารถทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ ซึ่งเหตุการณ์ในลักษณะดังกล่าวถูกพบเห็นอยู่บ่อยครั้งผ่านข้อมูลข่าวในสื่อประเภทต่าง ๆ ทั้งในประเทศพัฒนาแล้วอย่างสหรัฐอเมริกาและประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างไทย ทำให้เกิดกระแสต่อต้าน ประท้วง และวิพากษ์วิจารณ์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะรูปแบบวรรณกรรมเพลง เนื่องจากวรรณกรรมเพลงเป็นสื่อที่มีพลังอำนาจในการเข้าถึงผู้รับสารเพื่อกระตุ้นหรือปลุกเร้าได้ง่ายและรวดเร็วกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ

ในปัจจุบันวรรณกรรมเพลงแร็ปมีบทบาทอย่างมากในการต่อต้าน ประท้วง และวิพากษ์วิจารณ์ การใช้อำนาจเกินความจำเป็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจในประเทศไทยศิลปินเพลงแร็ปไทยโดยส่วนมากที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวข้องกับมุมมองที่มีต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ล้วนได้รับอิทธิพลมาจากศิลปินเพลงแร็ปสหรัฐอเมริกาที่เป็นต้นกำเนิดของวรรณกรรมเพลงแร็ป ซึ่งเริ่มปรากฏช่วง พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา ตัวอย่างเช่น เพลง “Cop Killer” ของ Ice-T และเพลง “Fuck da Police” ของ N.W.A มีเนื้อหาดังนี้

“Fuck the police comin' straight from the underground
A Young nigga got it bad 'cause I'm brown
And not the other color so police think
They have the authority to kill a minority”

(เพลง Fuck Da Police)

เพลง Fuck Da Police เป็นเพลงที่กล่าวถึงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในทางมิชอบ ซึ่งกระทำต่อประชาชนอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันหรือคนผิวดำ กล่าวคือ กลุ่มศิลปิน N.W.A. มีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจในสหรัฐอเมริกาเต็มไปด้วยความอคติที่มีต่อคนผิวดำและหลายต่อหลายครั้งมักแสดงท่าทีของการเหยียดผิว ผู้ชายอเมริกาที่มีเชื้อสายแอฟริกาจะถูกจับตามองจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นพิเศษ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความคิดเห็นว่า ผู้ชายอเมริกาที่มีเชื้อสายแอฟริกาโดยส่วนใหญ่จะมีความเกี่ยวข้องกับก่ออาชญากรรมภายในประเทศมากกว่าผู้ชายอเมริกาที่มีเชื้อสายอื่น ๆ ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เช่น การทะเลาะวิวาท การฆาตกรรม การชิงทรัพย์ และยาเสพติด เป็นต้น จึงทำให้ผู้ชายอเมริกาที่มีเชื้อสายแอฟริกาจะถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจทำการตรวจค้นหรือเข้าจับกุมโดยไม่มีมูลเหตุแน่ชัดอยู่เป็นประจำ และจากสาเหตุดังกล่าวได้ทำให้กลุ่มศิลปิน N.W.A เขียนเพลง Fuck Da Police ขึ้นมา ซึ่งเป็นการส่งสารให้ผู้คนได้รับรู้ถึงการปฏิบัติหน้าที่เกินความจำเป็นของของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เนื่องจากพวกเขาเคยถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าตรวจค้นและควบคุมตัวโดยที่ไม่ได้กระทำความผิดใด ๆ ด้วยเช่นกัน

ในขณะที่ศิลปินเพลงแร็ปไทยเริ่มปรากฏเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับตำรวจช่วง พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา แต่ในช่วงแรกเนื้อหามักมีลักษณะด่าทอ ประชดประชัน และเสียดสีด้วยความสนุกสนานขำขัน ตัวอย่างเช่น เพลง “เสือกทำไม” และ “มันอยู่ที่ไต้พรม” ของ Dajimแต่ในปัจจุบันเริ่มเป็นเนื้อหาในลักษณะของการต่อต้าน ประท้วง และวิพากษ์วิจารณ์การใช้อำนาจเกินความจำเป็นของตำรวจ ตัวอย่างเช่น เพลง “เจ้าหน้าที่” และเพลง “โจรในเครื่องบิน” ของ Bomb At Track มีเนื้อหาดัง

“กูแม่งโคตรจะเบื่อเรื่องการอ้อมค้อม
พวกมึงเป็นเจ้าของหน้าที่ มึงควรรอบน้อม
ทำไมได้ก็ลาออกไป ถ้ามึงยังไม่พร้อม
มึงมารับใช้ประชาชนนะมึงไม่ได้มารับจับ”

(เพลงเจ้าหน้าที่)

ในยุคสังคมไทยที่เม่งน่าหมดหวัง
มีผู้ถือกฎหมายที่ไม่น่าฝากฝัง
ถ้าเราถือคำพูดเขา ชีวิตเราต้องพัง
ลองดูแล้วกัน ถ้ากูไม่ผิด เตียวมึงได้เจอพวกกู

(เพลงโจรในเครื่องแบบ)

เพลง “เจ้าหน้าที่” และเพลง “โจรในเครื่องแบบ” เป็นเพลงที่วิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติหน้าที่ในทางมิชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจบางกลุ่ม ซึ่งกระทำต่อประชาชนไทย กล่าวคือ กลุ่มศิลปิน Bomb At Track ได้สะท้อนมุมมองว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในประเทศไทยเต็มไปด้วยการละเมิดสวัสดิภาพของประชาชนไทย เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจบางกลุ่มได้ใช้อำนาจทางกฎหมายที่มีในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน โดยการกดขี่ข่มเหงประชาชนไทยด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การรีดไถ่เงิน การรับส่วย และการเลือกปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น อีกทั้งยังขาดความสามารถที่มากพอสำหรับการประกอบอาชีพดังกล่าว นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจบางกลุ่มยังแสดงท่าทีแข็งกร้าวไร้ซึ่งความเคารพต่อประชาชน คล้ายเป็นการดูถูกเหยียดหยามและยกตนให้เหนือกว่า ทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัวเจ้าหน้าที่ตำรวจ

วรรณกรรมเพลงแร็ปที่แสดงออกถึงการต่อต้าน ประท้วง และวิพากษ์วิจารณ์การใช้อำนาจเกินความจำเป็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจของศิลปินอเมริกาและศิลปินไทยมีความคล้ายถึงกันในเรื่องของกลวิธีการเขียนเพลง กล่าวคือ ศิลปินทั้งสองประเทศต่างการถ้อยคำที่หยาบคายรุนแรงเพื่อแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกที่โกรธแค้นและอัดอั้นต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเป็นอารมณ์ความรู้สึกที่ถูกกดทับเอาไว้มาอย่างยาวนาน ในขณะที่ด้านเนื้อหา มีจุดประสงค์เดียวกัน คือ การวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่มีรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่างกันไปตามบริบทสังคมของประเทศตน สำหรับศิลปินอเมริกาโดยส่วนมากจะเน้นถึงเรื่องของการเลือกปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อผู้ชายอเมริกันเชื้อสายแอฟริกัน ส่วนศิลปินไทยโดยส่วนมากจะเน้นถึงการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนและการละเมิดกฎหมายเสียเองของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

หากย้อนกลับไปถึงวรรณกรรมเพลงแร็ปที่มีการกล่าวถึงการใช้อำนาจเกินความจำเป็นของตำรวจในประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มต้นปรากฏประมาณช่วง พ.ศ. 2520 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ขณะที่ประเทศไทยเริ่มต้นประมาณช่วง พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันเช่นกัน ซึ่งวรรณกรรมเพลงแร็ปเหล่านี้ได้สะท้อนเห็นว่า รัฐต้องเป็นผู้รับผิดชอบแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่ทว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ปัญหาดังกล่าวยังคง

ปรากฏให้พบเห็นอยู่ซ้ำ ๆ บ่งบอกถึงความล้มเหลวของรัฐในการจัดการกับปัญหาการใช้อำนาจเกินหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จนท้ายที่สุดได้กลายเป็นความไม่เชื่อมั่นที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจของประชาชน

2. เพลงแร็ปกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ความเหลื่อมล้ำเป็นความแตกต่าง ความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายทรัพยากรและฐานะความเป็นอยู่ของประชากร หรือสถานการณ์ที่บุคคลหนึ่งได้รับบางอย่างที่คนอื่นไม่ได้รับ โดยมีความเกี่ยวเนื่องครอบคลุมทุกมิติของสังคม เช่น 1) ด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็นการพิจารณาความเหลื่อมล้ำจากความไม่เท่าเทียมกันของรายได้และทรัพย์สิน 2) ด้านการเมือง ซึ่งจะเป็นความเหลื่อมล้ำทางการคลัง อันเกิดจากอำนาจต่อรองทางการเมือง และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง และ 3) ด้านสังคม ซึ่งจะมุ่งเน้นพิจารณาความเหลื่อมล้ำในแง่ของโอกาสการเข้าถึงการศึกษา การบริการสาธารณสุขหรือสาธารณสุข เป็นต้น (ปรีชา อุยตระกูล และเอกรัตน์ เอกศาสตร์, 2559)

สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย(2554) ได้จำแนกรูปแบบของความเหลื่อมล้ำไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้ 1) ความเหลื่อมล้ำด้านความมั่งคั่งและรายได้ (Wealth & Income Inequality) ซึ่งเกิดจากการพัฒนาที่มีลักษณะไม่สมดุลหรือกระจุกตัวในบางพื้นที่หรือบางสาขาการผลิต ส่งผลให้ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนากระจายไปไม่ถึงถึงทั้งในเชิงพื้นที่และกลุ่มบุคคล 2) ความเหลื่อมล้ำด้านการกระจายโอกาส (Opportunity Inequality) ในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านการศึกษา การเข้าถึงสวัสดิการสังคม และการเข้าถึงแหล่งทุนหรือปัจจัยการผลิต และ 3) ความเหลื่อมล้ำด้านอำนาจ (Power Inequality) ทั้งด้านสิทธิทางการเมือง อำนาจต่อรองในการเข้าถึงทรัพยากร และการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและทิศทางในการพัฒนาทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ส่งผลให้การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างไม่เท่าเทียม และอาจเกิดการเลือกปฏิบัติ (Discrimination) ต่อกลุ่มที่มีอำนาจในสังคมน้อย

การถ่ายทอดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมปรากฏให้พบเห็นอยู่ในวรรณกรรมมากมายตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สำหรับวรรณกรรมเพลงแร็ปก็เป็นเพียงเช่นกัน เนื่องจากวรรณกรรมเพลงแร็ปมีต้นกำเนิดมาจากประชาชนอเมริกันเชื้อสายแอฟริกัน อันเป็นกลุ่มคนที่ในอดีตถูกความเหลื่อมล้ำในสังคมอเมริกาคัดทาบมาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ทั้งด้านความมั่งคั่งและรายได้ ด้านการกระจายโอกาสและอำนาจ แม้ปัจจุบันปัญหาหลายประการถูกกำจัดออกไป แต่ประชาชนอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันบางกลุ่มยังมีความคิดเห็นว่า ไม่ว่าจะยุคสมัยไหน รัฐยังคงล้มเหลวกับการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยเฉพาะความเหลื่อมล้ำระหว่างประชาชนอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันกับประชาชนอเมริกันเชื้อสายอื่น ๆ ซึ่งพวกเขาได้แสดงออกผ่านวรรณกรรมเพลงแร็ปในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป แต่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน คือ ต้องการสะท้อนภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่อันร้อนทออดสูของประชาชนอเมริกันเชื้อสายแอฟริกัน โดยศิลปินอเมริกาช่วยให้ผู้ฟังรับรู้และเข้าใจถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันในแต่ละพื้นที่ของประเทศซึ่งไม่เคยถูกกลืนหายไปภายใต้ความเป็นประเทศมหาอำนาจของสหรัฐอเมริกา โดยวรรณกรรมเพลงแร็ปที่ถ่ายทอดภาพสะท้อนปัญหาความ

เหลื่อมล้ำทางสังคมองคิลปินอเมริกาเริ่มปรากฏช่วง พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา ตัวอย่างเช่น เพลง “Everyday Struggle” ของ The Notorious B.I.G. และเพลง “Changes” ของ 2Pac มีเนื้อหาดังนี้

“Is life worth living? Should I blast myself?
I’m tired of being poor and, even worse, I’m black
My stomach hurts so I’m looking for a purse to snatch
Cops give a damn about a negro”

(เพลง Changes)

เพลง Changes เป็นเพลงที่กล่าวถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันในพื้นที่ชุมชนต่าง ๆ ภายในประเทศที่ต้องประสบกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยเฉพาะความเหลื่อมล้ำทางด้านความมั่งคั่งและรายได้ และความเหลื่อมล้ำด้านการกระจายโอกาสมีวัยรุ่นอเมริกาเชื้อสายแอฟริกันมากมายที่ครอบครัวมีฐานะยากจนทำให้ไม่สามารถเข้าถึงระบบการศึกษาชั้นสูงอย่างที่ควรจะได้รับ เมื่อวัยรุ่นไม่สามารถเข้าถึงระบบการศึกษาชั้นสูงก็ย่อมถูกตัดขาดจากโอกาสในการเข้าทำงานกับองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้พวกเขาสามารถมอบความมั่นคงแก่ตนเองและครอบครัว ปัญหาดังกล่าวได้หมุนเวียนเป็นวัฏจักรจากรุ่นสู่รุ่น เมื่อมีปัญหาความยากจนย่อมไม่มีโอกาสทางการศึกษาชั้นสูงและเมื่อไม่มีโอกาสทางการศึกษาชั้นสูงย่อมมีปัญหาเรื่องรายได้ที่ไม่มั่นคง และเมื่อมีปัญหาเรื่องรายได้ที่ไม่มั่นคง ปัญหาความยากจนก็หมุนเวียนกลับมาอีกครั้ง ทว่าในบางกรณีเมื่อปัญหาความยากจนเข้ารุนแรงจนถึงที่สุด วัยรุ่นอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันบางคนเลือกจะใช้ทางลัดในการขจัดปัญหาดังกล่าวชั่วคราวด้วยวิธีการที่ขัดต่อหลักกฎหมาย เช่น การลักขโมย การปล้น และการค้าขายยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งการก่ออาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ ล้วนเป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินอันจะนำไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวันของตนเองและครอบครัว นอกจากนี้ เพลง Changes ยังปรากฏความคิดเห็นที่ว่า การที่รัฐไม่สามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำต่าง ๆ ที่พวกเขาต้องเผชิญได้อย่างเบ็ดเสร็จและปล่อยให้ปัญหาค้างคาอยู่อยุตลานั้นมีสาเหตุมาจากสีผิวสีดำของพวกเขา เนื่องจากผู้นำสูงสุดหรือประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาตั้งแต่อดีตมีเพียงคนผิวสีขาว ไม่เคยมีคนผิวสีดำเลยแม้แต่คนเดียว จึงทำให้ไม่สามารถเข้าใจและเข้าถึงความเป็นประชาชนอเมริกันเชื้อสายแอฟริกัน ซึ่งสิ่งนี้เป็นอีกหนึ่งอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ประชาชนอเมริกันเชื้อสายแอฟริกันมากมายต้องใช้ชีวิตอยู่กับความเหลื่อมล้ำทางสังคม อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีประธานาธิบดีผิวสีคนแรกแล้วนั่นก็คือ บารัค โอบามา (Barack Obama)

ประเทศไทยปรากฏปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมไม่แตกต่างไปจากประเทศสหรัฐอเมริกาในหลากหลายด้านทั้งด้านความมั่งคั่งและรายได้ ด้านการกระจายโอกาส และด้านอำนาจ เพียงแต่ประเทศไทยไม่ได้มีประเด็นปัญหาเรื่องสีผิวเข้ามาเกี่ยวข้องเหล่าศิลปินเพลงแร็ปไทยโดยส่วนมากที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวข้องกับมุมมองที่มีต่อปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม ล้วนได้รับอิทธิพลมาจากเหล่าศิลปินเพลงแร็ปสหรัฐอเมริกาที่เป็นต้นกำเนิดของวรรณกรรมเพลงแร็ปซึ่งวรรณกรรมเพลงแร็ปที่สะท้อนภาพให้เห็นปัญหา

ความเหลื่อมล้ำทางสังคม เริ่มปรากฏในช่วงประมาณ พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา ตัวอย่างเช่น เพลง “ถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” ของ RAP AGAINST DICTATORSHIP และเพลง “Slum” ของ PP'Dream มีเนื้อหาดังนี้

“ชีวิตที่ต่อสู้ โขล้มด้วยเหวี่ยงกับน้ำตา
สังกะสีกับแผ่นไม้กลายเป็นบ้านบดบังกายา
กลับมาฝันด้วยชีวิตที่กล้ำกลืน
เด็กจรจัดข้างถนนขายพวงมาลัย
เด็กคนนี้มีใคร นิ้งลูกกู”

(เพลง Slum)

“ฉันต้องหาบของมาเร่ขายคน
ฉันก็ยังจนทนขายเพื่อเป้าหมายไม่ขายลูกขายเมียกิน
ฉันไม่ชินกับการกดขี่จากพันธบัตร
ฉันต้องกัดฟันเพื่อประหยัด
ในขณะที่ชนชั้นปกครองยังกดขี่
ฉันอยากหนีจากแรงงาน ไม่มีเรี่ยวไม่มีแรงทาน”

(เพลง ถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง)

เพลง Slum และเพลง ถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดภาพวิถีชีวิตของผู้คนในระดับชั้นชนกลางของสังคมไทยกล่าวคือ ศิลปินเพลงแร็ปไทยทั้งสองกลุ่มได้สะท้อนมุมมองให้เห็นว่า วิถีชีวิตของผู้คนในระดับรากหญ้าของสังคมไทยต้องเผชิญกับอุปสรรคในการดำรงชีวิตเหตุเนื่องมาจากปัญหาความยากจนที่สั่งสมอยู่ในประเทศไทยมาเป็นระยะเวลาอันนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งปัจจุบันปัญหาดังกล่าวในระหว่าง ปี 2558- 2561 อัตราความยากจนของประเทศไทยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7.2 เป็นร้อยละ 9.8 อีกทั้งจำนวนประชากรที่อยู่ในภาวะยากจนเพิ่มขึ้นจาก 4,850,000 คนเป็นมากกว่า 6,700,000 คน ความยากจนที่เพิ่มขึ้นในปี 2561 นี้กระจายตัวอยู่ทั่วทุกภูมิภาคใน 61 จังหวัดจาก 77 จังหวัดทั่วประเทศ ในช่วงเวลานี้ จำนวนประชากรที่ยากจนในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มขึ้นกว่าครึ่งล้านคนในแต่ละภาค ในขณะที่ อัตราความยากจนในพื้นที่ขัดแย้งสามจังหวัดชายแดนใต้สูงที่สุดเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2560 (The World Bank, 2563) แม้ปัญหาความยากจนในปัจจุบันจะถูกแก้ไขจากรัฐทุกยุคทุกสมัยอยู่ตลอดมาจนทำให้จำนวนคนจนลดน้อยลงจากอดีต แต่หากเทียบกับอัตราส่วน of จำนวนประชากร คนจนก็ยังมีจำนวนมากอยู่ ซึ่งเป็นปัญหาที่รัฐทุกยุคสมัยต้องดำเนินการแก้ไขต่อไป

ปัญหาความยากจนเป็นปัญหาที่จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนานและมีแบบแผนที่ต่อเนื่อง ไม่สามารถแก้ไขได้ในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งสิ่งที่ศิลปินเพลงแร็ปไทยต้องการถ่ายทอดให้ผู้ฟังได้รับรู้และเข้าใจไม่ใช่เพียงเฉพาะปัญหาความยากจนเท่านั้น เพราะปัญหาความยากจนเป็นปัญหาใหญ่ที่สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกประเทศ ไม่เว้นแม้แต่ประเทศที่เจริญแล้ว โดยสิ่งที่ศิลปินเพลงแร็ปไทยต้องการนำเสนอควบคู่ไปกับปัญหาความยากจน คือ ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย ซึ่งเป็นปัญหาที่ดำเนินควบคู่กันกับปัญหา

ความยากจนมาอย่างต่อเนื่อง เพราะจำนวนประชากรที่มีความยากจนในประเทศไทยมีอัตราที่สูง จึงทำให้เกิดช่องว่างระหว่างชนชั้นที่เพิ่มมากขึ้น เมื่อช่องว่างระหว่างชนชั้นขยายตัวออก ปัญหาความเหลื่อมล้ำจึงตามมาอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

สำหรับวรรณกรรมเพลงแร็ปที่มีการกล่าวถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม ในประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มต้นปรากฏประมาณช่วง พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา แต่ในปัจจุบันเพลงแร็ปที่มีเนื้อหาในลักษณะดังกล่าวเริ่มลดน้อยลง ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นถึงการลดน้อยลงของปัญหาความเหลื่อมล้ำในสหรัฐอเมริกาจากครั้งอดีตที่ปรากฏเพลงแร็ปเนื้อหาในลักษณะเดียวกันนี้เป็นจำนวนมาก ในขณะที่ประเทศไทยเริ่มต้นประมาณช่วง พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา โดยเฉพาะในปัจจุบันเพลงแร็ปที่มีเนื้อหากล่าวถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยเพิ่มมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมซึ่งมีส่วนสำคัญมาจากคนจนในประเทศไทยที่มีจำนวนมากเป็นปัญหาที่หนักหนาสาหัส จนทำให้แม้แต่ศิลปินแร็ปไทย ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ต้องออกมาแสดงความคิดเห็นผ่านบทเพลง

3. เพลงแร็ปกับปัญหาสิทธิเสรีภาพ

สิทธิและเสรีภาพเป็นหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเป็นสิ่งที่ควบคู่มากับการกำเนิดของรัฐธรรมนูญสำหรับประเทศทั้งหลายที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยในโลก เพราะการมีรัฐธรรมนูญนั้นก็ด้วยมีเจตนารมณ์เพื่อที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ตลอดจนความเสมอภาคของบุคคล ดังจะเห็นได้จากคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมืองของประเทศฝรั่งเศส เมื่อปี ค.ศ. 1789 ข้อ 16 ที่กำหนดว่า “สังคมใดไม่มีการให้หลักประกันในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพหรือไม่มีการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย จะถือว่ามิรัฐธรรมนูญไม่ได้” และหลักการดังกล่าวนี้ได้กลายเป็นหลักการพื้นฐานของกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ยอมรับกันทั่วไป (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2547)

ในปัจจุบันศิลปินเพลงแร็ปไทยมีบทบาทอย่างมากในการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพในด้านต่าง ๆ ที่นำเสนอผ่านวรรณกรรมเพลงแร็ป ซึ่งมีบทบาทอย่างมากในการเรียกร้อง ต่อต้าน ประท้วง และวิพากษ์วิจารณ์ภาครัฐเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพที่ไม่เท่าเทียมกันในด้านต่าง ๆ ซึ่งศิลปินเพลงแร็ปไทยโดยส่วนมากที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวข้องกับมุมมองที่มีต่อสิทธิเสรีภาพ ล้วนได้รับอิทธิพลมาจากศิลปินเพลงแร็ปสหรัฐอเมริกาที่เป็นต้นกำเนิดของวรรณกรรมเพลงแร็ป ซึ่งเริ่มปรากฏประมาณช่วง พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา แต่เพลงแร็ปในช่วงแรกการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพจะจำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มประชาชนอเมริกันเชื้อสายแอฟริกัน โดยเนื้อหาเพลงจะเกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพให้แก่คนผิวดำในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ถูกรัฐเพิกเฉยแทบทั้งสิ้น ทว่าเพลงแร็ปในปัจจุบันการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพเริ่มแผ่ขยายไปยังด้านอื่น ๆ มากขึ้น อาทิ ความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา เพศสภาพ เพศสภาวะ และการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เป็นต้น ตัวอย่างเช่นเพลง Killing in The Name ของ Rage Against The Machine และเพลง Same Love ของ Macklemore & Ryan Lewis มีเนื้อหาดังนี้

Have you read the Youtube comments lately
 "Man that's gay" Gets dropped on the daily
 We've become so numb to what we're sayin'
 Our culture founded from oppression
 Yeah, we don't have acceptance for 'em
 Call each other faggots behind the keys of a message board
 A word routed in hate, yet our genre still ignores it
 Gay is synonymous with the lesser

(Same Love)

เพลง Same Love เป็นเพลงแร็ปที่มีเนื้อเกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพให้แก่กลุ่มเพศทางเลือกหรือ “LGBTQ” โดยศิลปินได้บอกเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ต้องเผชิญเกี่ยวกับความคิดและทัศนคติด้านลบของผู้คนในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีต่อเพศทางเลือก ซึ่งความรักของพวกเขาไม่ได้ต่างกับความรักของคนทั่วไป เพลง Same Love เป็นปรากฏการณ์ครั้งสำคัญของเพลงแร็ปจากศิลปินเพลงแร็ปอเมริกา เนื่องจากแร็ปเริ่มเพลงแร็ปส่วนมากเป็นที่นิยมในกลุ่มวัยรุ่นผิวดำชนชั้นล่างจากพื้นที่แออัดของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยวัยรุ่นผู้ชายผิวดำกลุ่มดังกล่าว มีความคิดและทัศนคติด้านลบต่อด้านเพศอยู่เสมอ โดยเฉพาะผู้ชายที่มีเพศสภาวะไม่ตรงกับเพศสภาพ เหตุเพราะพวกเขาเติบโตมาท่ามกลางพื้นที่ซึ่งเต็มไปด้วยยาเสพติด การก่ออาชญากรรม และการปล้นชิงทรัพย์ จึงทำให้วัยรุ่นผู้ชายผิวดำ มีความคิดและทัศนคติเกี่ยวกับเพศชายว่า ผู้ชายต้องมีความแข็งแกร่ง ใจกล้า รักพวกพ้อง เป็นต้น เพื่อที่พวกตนจะได้ดำเนินชีวิตอยู่ในพื้นที่ได้อย่างอยู่รอดปลอดภัยและเต็มภาคภูมิ หากผู้ชายที่ไม่มีความเป็นลูกผู้ชายเต็มตัว ก็จะเป็นบุคคลที่น่ารังเกียจและไม่เป็นที่ยอมรับ มีเพลงแร็ปมากมายตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่ปรากฏเนื้อหาเชิงเหยียดเพศ โดยเป็นไปในลักษณะที่ศิลปินเพลงแร็ปผู้ชายคนหนึ่งจะต่อว่าศิลปินเพลงแร็ปผู้ชายอีกคนหนึ่งว่า “เป็นพวกเกย์หรือเป็นพวกใจผู้หญิง” ซึ่งการต่อว่าในลักษณะดังกล่าวเป็นการลดคุณค่าของศิลปินอีกคนในสายตาของผู้ฟัง อย่างไรก็ตามการเหยียดเพศในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้เพิ่งปรากฏหลังการเกิดขึ้นของเพลงแร็ป ทว่าได้เริ่มต้นมาตั้งแต่ยังมีสถานะเป็นอาณานิคมของอังกฤษ สมัยนั้นมีกฎหมายที่เรียกว่า “Sodomy Law” ที่บัญญัติว่าการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างคนเพศเดียวกันเป็นความผิดทางอาญา แต่ก็เป็นกฎหมายที่ไม่ได้ว่า การที่เพลงแร็ปมีเนื้อหาในลักษณะเชิงเหยียดเพศทางมาอย่างต่อเนื่องและยาวนานเป็นการถ่ายทอดและต่อยอดไปยังในความคิดและทัศนคติของผู้ฟัง จนกลายเป็นเรื่องที่ถูกเพิกเฉยทั้งโดยประชาชนและโดยรัฐ ซึ่งไม่สามารถดำเนินการแก้ไขให้ปัญหาให้หมดไปได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2558 ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาได้มีคำตัดสินเห็นชอบให้คู่รักที่เป็นเพศเดียวกันสามารถแต่งงานกันได้ทั่วทั้ง 50 รัฐในประเทศ โดยประชาชนอเมริกันทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องอย่างเท่าเทียมกันตามกฎหมาย และทุกคนควรจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันเช่นกัน ซึ่งเพลง Same Love ก็ถือได้ว่า เป็นอีกหนึ่งแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ช่วยในการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพให้แก่ผู้คนกลุ่มเพศทางเลือก

สำหรับประเทศไทยการเรียกร้องสิทธิเสรีด้านต่าง ๆ ได้ดำเนินอย่างต่อเนื่องเสมอตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แม้บางช่วงเวลากระแสของการเรียกร้องสิทธิเสรีจะมีความพราวเลือน ทว่าก็ไม่เคยสูญหายไป โดยเฉพาะตลอดช่วง 7 ปีที่ผ่านมาที่มีกลุ่มเยาวชนออกมาเรียกร้องสิทธิเสรีมากมายในหลากหลายด้าน อาทิ ความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา เพศสภาพ เพศสภาวะ และการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผ่านสื่อออนไลน์หลากหลายประเภท ซึ่งวรรณกรรมเพลงแร็ปที่เป็นวัฒนธรรมสมัยนิยมกระแสหลักในปัจจุบันก็เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือสำคัญในการนำมาใช้เรียกร้องสิทธิเสรีภาพ อย่างที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า ตลอดช่วง 7 ปีที่ผ่านมาที่มีกลุ่มเยาวชนออกมาเรียกร้องสิทธิเสรีในหลากหลายด้าน จึงทำให้เพลงแร็ปที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพเริ่มปรากฏมาพร้อมกันเมื่อประมาณ พ.ศ. 2558 ตัวอย่างเช่น เพลง OC(T)YGEN – LIBERATE P และเพลง ถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ของ RAP AGAINST DICTATORSHIP มีเนื้อหาดังนี้

“กูเป็นชนชั้นปกครอง กูมองพวกมึงเป็นเบี้ยล่าง
กูมีสิทธิ์ทำทุกอย่าง กูทำให้ได้เรียกราด
ขังพวกคิดขบถ กูทำได้หมดไม่เลือกหน้า
กูมีตรากระบี่ ยศประดับบนเสื้อผ้า
ถ้ามึงอยากเดิน กูจะใช้ปลอกมาคอยจูง
ถ้ามึงอยากพูด กูจะหยิบผ้ามาคาดปาก
ถ้ามึงอยากบิน กูจะลากชาติมาล่ามขา
กูตีตราเป็นเจ้าของจากชอกแขนยันง่ามขา”

(เพลง ถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง)

“รอบ ๆ ตัวมีครอบครัวเลยชัดเจนไม่มอตัว
รู้ว่ามึงคนไม่ชอบแต่ไม่ยอมไปอยู่ในคอกวัว
ให้เสียงเราไกลกังวานไปถึงใครบางคน
ว่าพวกเค้าไร้ข้อหาแต่กลับถูกจับใส่ห้องขัง
สังคมที่เน่ากว่าช่องกว่าช่องหนัง
ลูกลงถามหนั้นเสรีภาพของพ่อนาย
แล้วไหนล่ะของพ่อฉัน”

(เพลง OC(T)YGEN)

เพลง ถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และเพลง OC(T)YGEN มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกและการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ศิลปินเพลงแร็ปไทยมีความคิดว่า ประเทศไทยในตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันการแสดงออกและการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในบางประเด็นยังเป็นสิ่งต้องห้ามตามตัวบทกฎหมายที่กำหนดขึ้นโดยรัฐ จึงทำให้เกิดการเรียกร้อง ต่อต้าน ประท้วง และวิพากษ์วิจารณ์ภาครัฐเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพด้านดังกล่าว เหตุเพราะในหลากหลายประเทศการแสดงออก

และการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในประเด็นเดียวกันนั้น ไม่ได้ถูกจำกัดไว้ด้วยตัวบทกฎหมาย ซึ่งศิลปินเพลงแร็ปไทยมีความคิดเห็นว่าการกระทำของรัฐเป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนชั้นรุนแรง ทั้งที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

วรรณกรรมเพลงแร็ปที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับปัญหาสิทธิเสรีภาพระหว่างศิลปินอเมริกาและศิลปินไทย มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ เนื้อหาเพลงจะมีลักษณะของการเรียกร้อง ต่อต้าน ประท้วง และวิพากษ์วิจารณ์ความเป็นไปต่าง ๆ ในสังคมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพด้านต่าง ๆ แต่มีความแตกต่างกันในเรื่องบริบทสังคมภายในประเทศ เพลงแร็ปของศิลปินอเมริกาจะเน้นย้ำในเรื่องสิทธิเสรีภาพด้านความแตกต่างทางเชื้อชาติเป็นสำคัญ โดยเฉพาะประชาชนอเมริกันเชื้อสายแอฟริกัน แต่ปัจจุบันมีศิลปินเพลงแร็ปอเมริกาที่ถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ตามบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปของประเทศสหรัฐอเมริกา ในขณะที่เพลงแร็ปของศิลปินไทยจะเน้นย้ำในเรื่องสิทธิเสรีภาพด้านการแสดงออกและการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เนื่องจากการกล่าวถึงสิทธิเสรีภาพในเพลงแร็ปไทยเริ่มปรากฏในช่วงที่บริบททางสังคมของประเทศไทย เยาวชนมีความตระหนักรู้และหันมาสนใจในเรื่องของการเมืองการปกครองเป็นจำนวนมาก และด้วยการที่เพลงแร็ปไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับปัญหาสิทธิเสรีภาพเริ่มปรากฏได้ไม่นาน จึงทำให้เพลงแร็ปที่กล่าวถึงสิทธิเสรีภาพด้านอื่น ๆ ยังไม่ค่อยปรากฏออกมา

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาภาพสะท้อนปัญหาทางสังคมที่เกิดจากอำนาจรัฐในตัวบทเพลงแร็ประหว่างศิลปินอเมริกากับศิลปินไทย ผลการศึกษาพบว่า ภาพสะท้อนการใช้อำนาจรัฐในเพลงแร็ปของศิลปินทั้งสองประเทศ มีลักษณะคล้ายคลึงกัน 3 ประการ ได้แก่ 1) ภาพสะท้อนการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ 2) ภาพสะท้อนปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม และ 3) ภาพสะท้อนปัญหาสิทธิเสรีภาพในสังคม สำหรับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจศิลปินเพลงแร็ปได้มีการวิพากษ์วิจารณ์และต่อว่า การปฏิบัติหน้าที่เกินความจำเป็นในบางกรณีของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งขัดต่อสวัสดิภาพของประชาชนส่วนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม ศิลปินเพลงแร็ปได้มีการถ่ายทอดวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมให้ผู้ฟังได้รับรู้ถึงปัญหาเพื่อเป็นการบอกกล่าวกับรัฐทางอ้อมให้แก้ไข ส่วนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิทธิเสรีภาพในสังคม ศิลปินเพลงแร็ปได้มีการวิพากษ์วิจารณ์และต่อว่า การใช้อำนาจและการเพิกเฉยของรัฐที่ลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน เนื้อหาทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการสะท้อนภาพปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจากอำนาจรัฐ ศิลปินเพลงแร็ปโดยส่วนมากจะใช้กลวิธีการสื่อสารที่แข็งกร้าวและตรงไปตรงมา น้อยครั้งจะมีลักษณะของการอ้อมค้อม ซึ่งผสมผสานเข้ากับถ้อยคำที่หยาบคายรุนแรงเพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังส่วนมากที่กำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่นสามารถเข้าถึงได้ง่ายและเกิดอารมณ์ร่วมกับเนื้อหาในเพลงแร็ปที่เกี่ยวข้องกับการสะท้อนภาพปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจากอำนาจรัฐที่ศิลปินเพลงแร็ปต้องการนำเสนอ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้เพลงแร็ปที่มีการกล่าวถึงอำนาจรัฐจึงได้รับความนิยมจากกลุ่มวัยรุ่นเป็นจำนวนมาก

ทั้งนี้ การที่ปัจจุบันเพลงแร็ปจากศิลปินอเมริกาได้ก้าวขึ้นมาเป็นวัฒนธรรมสมัยนิยมกระแสหลักของโลก ซึ่งโดยต้นกำเนิดความนิยมของเพลงแร็ปในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นเพลงที่กล่าวถึงความไม่เป็นในสังคมประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นส่วนใหญ่ ได้ส่งผลต่อกลุ่มเยาวชนคนไทยให้หันมาตระหนักรู้ถึงความไม่เป็นไปของสังคมไทยในด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้นผ่านเพลงแร็ป ซึ่งสิ่งนี้ได้ช่วยยกระดับคุณค่าของเพลงแร็ปในประเทศไทยให้ก้าวขึ้นไปอยู่ในระดับที่สูงขึ้นเทียบเท่าเพลงเพื่อชีวิตในอดีตในฐานะที่เป็นเครื่องมือรับใช้ประชาชนและสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎี เลกะกุล. (2561, ธันวาคม). แร็ป – ฮิปฮอป นำมาสะท้อนชีวิตแอฟริกัน-อเมริกันสู่บทเพลงแห่งเสรีภาพในสังคมไทย. คิด (Creative Thailand). 10(3), 14-19.
- จิตร ภูมิศักดิ์. (2550). โฉมหน้าศักดินาไทย. นนทบุรี : ศรีปัญญา.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2530). รัฐ. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2523). นวนิยายกับสังคมไทย (2475-2500). กรุงเทพฯ : บางกอกการพิมพ์.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2547). หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- ปรีชา อุยตระกูล และเอกรัตน์ เอกศาสตร์. (2559). ความเหลื่อมล้ำของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: ปัญหาและทางออก. วารสารพัฒนาสังคม, 18(พิเศษ). 35-62.
- พงศ์ธร วงศ์เกียรติขจร. (2535). เพลงในภาพยนตร์โฆษณา. (สารนิพนธ์วารสารศาสตร์บัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรางคณา ปัญญาณี. (2561). “การวิเคราะห์วรรณศิลป์ในเพลงแร็ปของปุ๊จ่าน ลองไม้ค”, วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 8(2), 100.
- ศรีราชา เจริญพานิช. (2554). หลักสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย : แนวความคิดและภาคปฏิบัติ. สืบค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2564 จาก www.senate.go.th.
- ศุภกร สักลอม. (ม.ป.ป.). เตรียมสอบเป็น “สิงห์” คณะรัฐศาสตร์ มั่นใจเต็ม 100. สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://serazu.com/library/products/117/previewFile/9786162005176>.
- สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2554). โครงการศึกษาวิจัยประเด็นนโยบายเชิงลึกด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนและสังคมไทยภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่หลังวิกฤตเศรษฐกิจ. สืบค้น 10 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <http://social.nesdb.go.th>.
- สมพร มั่นตะสูตร. (2524). วรรณกรรมสังคมและการเมือง. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สมเกียรติ วันทะนะ. (2551). อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- (2555). กำเนิดและความเปราะบางของเสรีประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : สมาคม
รัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2553). 100 ปี พระพุทธเจ้าหลวงสวรรคต: ยุทธศาสตร์สยามในโลกาภิวัตน์. นิตยสาร
มติชน, 31(1577). 35-60.
- The World Bank.(2563). อัตราความยากจนของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นท่ามกลางเศรษฐกิจที่ชะลอตัว.
สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2564 จาก www.worldbank.org.